

JUHLAJULKAISU

SIMO ZITTING

1915 · 14/2 · 1985

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS

Vammala 1985. Vammalan Kirjapaino Oy.

ISSN 0356-7222

ISBN 951-855-076-X

ISBN 978-951-855-870-8 (PDF)

Vakuutuskannan luovutettavan osan määräämisestä

Vuonna 1979 annetun vakuutusyhtiölain 16 luvussa on vakuutuskannan luovuttamista koskevia säännöksiä. Luvun 1 §:n 5 mom:n mukaan on luovutettaessa vakuutuskannan osa vastaavasti noudatettava, mitä on säädetty vakuutuskannan luovuttamisesta. Laissa ei ole suorastaan sanottu, millä tavoin vakuutuskannan osa voidaan määrätä.

Ensimmäinen vakuutusyhtiöitä koskeva laki annettiin Suomessa vuonna 1933. Laki perustui vuodelta 1930 olevaan komiteanmietintöön n:o 8.¹ Mietinnössä sanottiin s. 57, että komitean valmistamat lakiehdotukset rakentuivat jatkuvan tarkastusjärjestelmän periaatteille. Perusteltuaan tarkastusjärjestelmän tarkoituksenmukaisuutta komitea jatkoi: »Erityisesti on merkillepantavaa, että tätä järjestelmää on hyvällä menestyksellä käytetty toisissa Pohjoismaissa, joiden vakuutusolot eivät missään tärkeämmässä kohdassa poikkea Suomen vakuutusoloista.»

Vuoden 1933 vakuutusyhtiölain 89 § koski henkivakuutusyhtiön vakuutuskannan vapaaehtoista luovuttamista. Säännöstä vastaavan pykälän (93 §) perusteluissa sanottiin mainitussa komiteanmietinnössä (s. 81): »Mitä itse säännökseen sellaisenaan tulee, on se pääasiassa samanlainen kuin vastaava säännös Ruotsin vakuutuslaissa.»²

¹ *Granfeltin* laatimassa ehdotuksessa, Förslag till förordningen om försäkringsrörelse 1914: 4, koski asetusehdotuksen 118 § henkivakuutuskannan vapaaehtoista luovuttamista. Pykälän perusteluissa (s. 94) sanottiin: »I 118 § är fråga om frivillig överlåtelse af lifförsäkringsstock eller del däraf till annat dylikt bolag. De här stadgade formerna öfverensstämma i huvudsak med motsvarande lagbud i skandinavisk rätt (svensk lag 145 § 1—5 mom.; norsk lag 94 §; dansk lag 32 §). Enligt 130 § skall stadgandet ega tillämpning jämväl i fråga om äldre bolag.»

Siteerauksesta ilmenee, että henkivakuutuskannan osan luovutuksen mahdollisuutta pidettiin selvänä.

Vrt. *Ramsay*, Lifförsäkringsbolagens försäkringsfond, JFT 1899 s. 103 s. ja s. 106. Vuonna 1895 annettu osakeyhtiölaki koski myös vakuutusosakeyhtiötä. Ks. lain 6 §.

² Muutoin perusteltiin 93 §:ää komiteanmietinnössä (1930: 8) seuraavasti: »Nimitys vapaaehtoinen luovutus tarkoittaa tässä sitä, ettei luovutukseen ole olemassa lakiin tai

Vakuutuskannan luovutettavan osan määrittämisestä

Vuoden 1933 vakuutusyhtiölain 89 §:n 1 mom:ssa säädettiin: »Jos henkivakuutusyhtiö tahtoo luovuttaa koko vakuutuskantansa tai jonkin osan vakuutuksistaan toiselle yhtiölle ehdolla, että luovuttava yhtiö kokonaan vapautuu vastuustaan, on luovutukseen hankittava sosiaaliministeriön lupa.» Lain 90 § koski koko vakuutuskantansa luovuttaneen henkivakuutusyhtiön purkamista.

Vuoden 1933 vakuutusyhtiölain 73 §:ssä oli mainittu vakuutuslajit, joita koskevaa liikettä vakuutusyhtiö saattoi harjoittaa. Vakuutuskannan osan luovuttamisen mahdollisuutta ei ollut kytketty siihen, että henkivakuutusyhtiö harjoittaisi vähintään kahta vakuutuslajia koskevaa liikettä. Lain esi- ja säätämistöiden mukaan ei vakuutuslailla näytä muutoinkaan olleen vakuutuskannan osan luovutuksessa rajoittavaa eli esim. sitä merkitystä, että vakuutuskannan osa määräytyisi vakuutuslajin mukaisesti.

Ruotsin vuoden 1917 vakuutusliikelain 237 §:n 1 mom:ssa säädettiin: »Vill försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, till annat inländskt försäkringsbolag överlåta vare sig alla sina livförsäkringar eller viss del därav, skall tillstånd till överlåtelsen sökas hos försäkringsinspektionen.»

Siteerattua säännöstä ei esitöissä perusteltu. Tämä johtui ilmeisesti siitä, että vastaava säännös sisältyi jo vuoden 1903 vakuutusliikelain 145 §:ään. Tähän pykälään otettiin korkeimman oikeuden huomautuksen johdosta säännös, jonka mukaan yhtiön, joka oli luovuttanut kaikki vakuutuksensa, tuli purkautua.³ Sama säännös sisältyi vuoden 1917 vakuutusliikelain 237 §:ään 5 mom:na. Tämän momentin osalta huomautettiin oikeuskirjallisuudessa: »Bestämmelsen, att bolag, som överlåter samtliga sina livförsäkringar, skall anses upplöst, äger naturligtvis tillämpning endast för det fall att bolaget är ett rent livförsäkringsbo-

yhtiöjärjestykseen perustuvaa syytä. Sitä vastoin voinee edellyttää, että usein on tällaiseen luovutukseen synnä yhtiön huono menestyminen, mutta yhtä hyvin se voi olla myöskin aivan terve halu yhdistää samanlaisia liikkeitä.» Vrt. lainvalmistelukunnan julkaisu 1932: 16, jossa ei ole pykäläkohtaisia perusteluja.

Ks. myös *lakivaliokunnan mietintö n:o 27 1932 vp.* s. 1 ja s. 12 (89 §).

Hallituksen esityksessä n:o 103 1932 vp. sanottiin (s. 3 s.) selvityspesään kuuluvan vakuutuskannan luovuttamisesta: »Myös olisi pyrittävä siihen, että pitkäaikaisten vakuutusten vakuutuskanta silloin tulisi luovutetuksi yhdelle tai useammalle kotimaiselle vakuutusyhtiölle taikka, ellei tämä onnistuisi, uusi yhtiö näitä vakuutuksia varten perustettaisiin.» Tällaista lausumaa ei olisi voitu esittää, jos vakuutuskannan osa olisi määräytynyt vakuutuslajin mukaan.

Ks. myös *Karikoski*, Uusi vakuutuslainsäädäntömme, LM 1933 s. 112.

³ Ks. NJA II 1904 n:o 1 s. 138.

Vuonna 1895 annetussa laissa, joka koski vakuutusliikettä harjoittavia osakeyhtiöitä, ei ollut vakuutuskannan luovuttamista koskevaa säännöstä.

lag.»⁴ Tällaista huomautusta ei olisi voitu esittää, jos olisi katsottu, että yhtiö ei voisi luovuttaa yhdenlaisista vakuutuksistaan osaa.

Kuten alav. 1 ilmenee, on myös Tanskassa varhain säädetty, että henkivakuutuskannan osa voidaan luovuttaa.⁵

Suomessa säädettiin ennen kuin Ruotsissa⁶ ja Tanskassa⁷, että muunlainen vakuutusyhtiö kuin henkivakuutusyhtiö saattoi luovuttaa vakuutuskantansa tai osan siitä. Vuoden 1933 vakuutusyhtiölain 94 §:ssä oli näet määrätty: »Mitä edellä 77 §:n 1 momentissa sekä 89 ja 90 §:ssä henkivakuutusyhtiöstä on säädetty, noudatettakoon vastaavasti myös yhtiöstä, joka harjoittaa 91 §:ssä mainittua vakuutusliikettä.»⁸ Tällä tarkoitettiin »liikettä, joka tarkoittaa ainaiseksi tai pitemmäksi ajaksi kuin kymmeneksi vuodeksi kerrallaan päätettävää vahinkovakuutusta.»

Vuonna 1948 asetettiin komitea valmistelemaan kotimaisista vakuutusyhtiöistä voimassa olevan lainsäädännön uudistamista. Komitean mietintö valmistui vuonna 1952; Vakuutuslakikomitean mietintö (komiteanmietintö 1952: 6). Komitean vakuutusyhtiö lakiehdotuksen 16 §:n 1 mom:ssa sanottiin mm.: »Vakuutusyhtiöt voivat niin ikään sosiaaliministeriön suostumuksella tehdä päätöksen yhtymisestä ja vakuutusyhtiö vakuutuskantansa tai sen osan luovuttamisesta toiselle vakuutusyhtiölle.»

Yleisperusteluissaan komitea katsoi, että vuoden 1933 »Vakuutusyhtiölaissa on joukko muitakin tarkistusta kaipaavia kohtia, joista tässä mainittakoon vakuutusrahastoa, tilintarkastusta, vakuutusyhtiöiden yhtymistä, vakuutuskannan siirtoa ja vakuutettujen etujen turvaa-

⁴ Ks. *Skarstedt*, *Lagen om försäkringsrörelse*, 1918 s. 233.

⁵ Ks. myös *Sindballe*, *Dansk Selskabsret VI*, 1935 s. 118: »Ifølge § 32 kan et Livsforsikringsselskab, hvis ikke mindst en Femtedel af de paagaeldende Forsikringstagere gør Indsigelse derimod, med Tilladelse af Forsikringsraadet overdrage hele sin Forsikringsbestand eller en bestemt Del af denne til et andet Selskab, saaledes at det første Selskab derved fuldstændig befries for Ansvar overfor Forsikringstagerne.»

Sindballe m.t. s. 120 alav. 3 lopussa mainitaan tapauksesta, jossa englantilainen vakuutusyhtiö oli luovuttanut »sin danske Bestand» eräälle tanskalaiselle vakuutusyhtiölle.

⁶ Ks. *Statens offentliga utredningar 1946: 34* s. 268 ss. erit. s. 270 s.; Kungl. Maj:ts proposition nr 50 till riksdagen med förslag till lag om försäkringsrörelse, m.m.; given Stockholms slott den 6 februari 1948 s. 376 ss. ja s. 567 (lagrådet).

⁷ Ks. *Rasting*, *Lov om Forsikringsvirksomhed*, 1960 s. 212 s.

⁸ *Komiteanmietinnössä 1930: 8* kuului lakiehdotuksen vastaava määräys, 98 §: »Niihin vakuutusyhtiöihin, joista tässä luvussa puhutaan, sovellettakoon, soveltuvin kohdin, myöskin tämän lain säännöksiä vakuutuskannan vapaaehtoisesta luovutuksesta.»

Määräystä perusteltiin (s. 82) vain seuraavasti: »97–98 § vastaavat säännöksiä 87–94 §:ssä.»

mista koskevat säännökset.»⁹ Komitea kiinnitti siis nimenomaisesti huomiota vakuutuskannan siirtoa koskeviin säännöksiin.

Käsitellessään yleisperusteluissaan vakuutusliikkeen elinkeino-oikeudellista asemaa komitea mainittuaan, että vuoden 1933 vakuutusyhtiölaissa oli omaksuttu normatiiviperiaate, jatkoi: »Pakollisissa vakuutuslajeissa — tapaturmavakuutuksessa ja liikennevakuutuksessa — tästä periaatteesta on kuitenkin luovuttu. Niissä vaaditaan vakuutusliikkeen harjoittamiseksi valtioneuvoston antama lupa, johon lisäksi voidaan panna luvanantajan sopivaksi katsomat ehdot.»¹⁰ Perusteltuaan pitkään kannanottoaan toimilupajärjestelmän puolesta¹¹ komitea esitti: »Ehdotetun lain toimilupaa koskevat säännökset eivät tietenkään tulisi muuttamaan niitä toimilupaa koskevia erityisiä säännöksiä, jotka ovat voimassa säädännällisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen harjoittamisesta.»¹²

Mikäli komitea olisi katsonut, että pakollisissa vakuutuslajeissa olisi toimilupaa koskevista erityisistä säännöksistä aiheutunut periaatteellinen este vakuutuskannan osan luovuttamiselle, olisi komitea tämän perusteellisessa esityksessään varmaankin maininnut. Viimeistään lakiehdotuksen vakuutuskannan tai sen osan luovuttamista koskevan 16 §:n perusteluissa olisi komitean tullut mainita sanotusta esteestä tai siitä, että vakuutuskannan osa määräytyisi vakuutuslajin mukaan. Komitea ei kuitenkaan esittänyt viittaustakaan tähän suuntaan, vaan päinvastoin korosti mahdollisimman suuren vapauden sallimista mm. vakuutuskannan siirtämisessä.¹³

⁹ Ks. *komiteanmietintö 1952: 6 s. 27.*

¹⁰ Ks. *komiteanmietintö 1952: 6 s. 28 s.*

¹¹ Ks. *komiteanmietintö 1952: 6 s. 29 ss.*

¹² Ks. *komiteanmietintö 1952: 6 s. 31.*

Ks. toimiluvassa edellytetyn toimialan mainitsemisesta yhtiöjärjestyksessä *Statens offentliga utredningar 1949: 25 s. 90 ss.*

¹³ Ks. *komiteanmietintö 1952: 6 s. 60 s.:* »Periaatteena komitean ehdotuksessa on mahdollisimman suuren vapauden salliminen yhtiöiden yhtymisessä, vakuutuskannan siirtämisessä tai yhtiötyypin muuttamisessa, kunhan vain ei minkään osakasryhmän etua loukata tai vakuutettuja etuja vaaranneta. Kuitenkin sen toteaminen, loukataanko jonkun etuja, voi olla joskus vaikeaa. Esim. kun vakuutusliikkeeseen liitetään jokin uusi vakuutuslaji, joka voi olla alttiimpi liiketuloksen heilahteluille kuin yhtössä ennestään olevat vakuutuslajit, voi teoreettisesti osakkaiden etu vaarantua sen johdosta, että esim. heidän lisämaksuvelvollisuutensa toteutumisen todennäköisyys saattaa lisääntyä. Jotta tällaiset useimmiten kaikkea käytännöllistä merkitystä vailla olevat epäilyt eivät estäisi esim. yleensä varsin suotavia yhtiöiden yhtymisiä, on sosiaaliministeriölle ehdotettu annettavaksi valta harkintansa mukaan hyväksyä 16 §:ssä tarkoitettuja anomuksia yllämainitusta kriteeristä riippumattakin. Nykyisen lain 89 §:n 3 momentin edellyttämää menettelyä komitea ei pidä onnistuneena, koska se tekee pienelle vähemmistölle mahdolliseksi estää kokonaisedun mukaisen ratkaisun.»

Suomen Vakuutuslakimiesten yhdistyksen lausunnossa ehdotuksesta uudeksi va-

Hallituksen esityksessä n:o 41 1952 vp. mainittiin esityksen perustuvan vuonna 1948 asetetun komitean ehdotukseen ja jatkettiin: »Koska komitean mietintö on painettu, on seuraavassa rajoitettu esittämään vain perustelujen pääkohdat.»¹⁴ Tämä rajoitus koski myös lakiehdotuksen yksityiskohtaisia perusteluja. Näissä sanottiin 16 §:n osalta: »Lakiesitykseen on otettu säännökset vakuutusyhtiöiden yhtymisestä, joita ei ole lainkaan nykyisessä laissa. Periaatteena on mahdollisimman suuren vapauden salliminen yhtiöiden yhtymisessä, vakuutuskannan siirtymisessä tai yhtiötyyppien muuttamisessa, kunhan vain ei minkään osakeryhmän etuja loukata tai vakuutettuja etuja vaaranneta. Kuitenkin sen toteaminen, loukataanko jonkun ryhmän etuja, voi joskus olla vaikeaa. Tämän vuoksi sosiaaliministeriölle on ehdotettu annettavaksi valta harkintansa mukaan hyväksyä 16 §:ssä tarkoitettut anomukset yllä mainitusta kriteeristä riippumattakin.»¹⁵ Valtiopäivillä ei 16 §:ään kajot-
tu, vaan se tuli sellaisenaan vuonna 1952 annettuun vakuutusyhtiölakiin.

Ruotsin vuoden 1948 vakuutusliikelain 288 §:n 2 mom:ssa oli säädetty mm.: »Finner försäkringsinspektionen, . . . att försäkringsbeståndet icke är tillräckligt för erforderlig riskutjämning, . . .». Säännöksen perusteluissa esitettiin: »Med uttrycket försäkringsbestånd i fjärde ledet avses, i fråga om bolag som driver flera försäkringsgrenar, icke försäkringsbeståndet i dess helhet utan varje sådan del därav, som med hänsyn till erfarenheten bör betraktas såsom ekonomisk enhet.»¹⁶

Mainitun lain 295 § koski koko vakuutuskannan tai sen osan¹⁷ vapaaehtoista luovuttamista. Luovuttamissopimusta ei saanut panna täytäntöön ilman vakuutustarkastuselimen lupaa. Elimen tuli selvittää ja harkita »huruvida överlåtelsen kan ske utan förnärmande av försäkringstagares rätt.» Tämän säännöksen tulkinnasta esitti Appeltofft: »Försäkringsinspektionens prövning skall avse att utröna, huruvida överlåtelse kan ske utan förnärmande av försäkringstagares rätt. Denna bestämmelse torde närmast avse att skydda de försäkringstagare,

kuutusyhtiölaiksi puututtiin komitean lakiehdotuksen 16 §:n osalta vain vakuutuksenotto-
jille annettavan tiedon toimittamistavan tarkoituksenmukaisuuteen. Ks. Suomen Vakuu-
tuslakimiesten yhdistyksen julkaisuja XII s. 148.

¹⁴ Ks. hallituksen esitys n:o 41 1952 vp. s. 1.

¹⁵ Ks. hallituksen esitys n:o 41 1952 vp. s. 5.

¹⁶ Ks. *Statens offentliga utredningar* 1946: 34 s. 337.

Ks. myös Appeltofft, *Den nya lagen om försäkringsrörelse*, 1950 s. 408.

¹⁷ Ks. Appeltofft, *Den nya lagen om försäkringsrörelse*, s. 416: »Lagrummet avser såväl livförsäkring som försäkring av annat slag. Det avser därjämte såväl det fall att hela beståndet överlåtes som att endast en del därav omfattas av överlåtelsen.»

Ks. myös *Ekonomidepartementet*. Ny lag om försäkringsrörelse. Ds E 1980: 6 s. 407.

Ks. myös *Gabrielsson-Persson-Wunderman*, *Försäkringsrörelselagen med kommentarer*, 1983 s. 272 ss.

vilkas försäkringar omfattas av överlåtelseavtalet. Men viss hänsyn måste uppenbarligen tagas även till försäkringstagarna i det övertagande bolaget. Sistnämnda spörsmål torde huvudsakligen ha betydelse i fråga om livförsäkring. Naturligt torde vara att de bestånd, som skola flyta samman, bilda skilda vinstgrupper. Om så sker, är det av mindre betydelse ifall graden av konsolidering är olika i de båda bestånden. Endast om det bestånd, som omfattas av överlåtelseavtalet, icke är att anse såsom »självförsörjande», d.v.s. skulle komma att subventioneras av försäkringar i det övertagande bolaget, kan det sägas att dessa senare lida förfång. Överlåtes endast en del av ett försäkringsbestånd måste inspektionen vidare pröva, huruvida de kvarstående försäkrings-tagarnas rätt förnärmas genom överlåtelser.»¹⁸

Rasting mainitsee kolme tapausta, joissa tanskalainen henkivakuutusyhtiö oli luovuttanut vakuutuskantansa »vierasmaalaisen» osan ulkomaiselle vakuutusyhtiölle.¹⁹

Vakuutusyhtiölain 16 luvun 1 §:n 5 momentin mukaan on luovutettaessa vakuutuskannan osa vastaavasti noudatettava, mitä on säädetty vakuutuskannan luovuttamisesta. Saman luvun 3 §:n 1 mom:n mukaan yhtiöiden on määrääjassa haettava sosiaali- ja terveysministeriön suostumus vakuutuskannan luovuttamista koskevaan sopimukseen ja vahvistus vakuutuskannan luovuttamisen vaatimalle yhtiöjärjestyksen muutokselle. Saman pykälän 3 mom:n mukaan ministeriön on annettava suostumuksensa, jollei 1 mom:ssa tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja.

Hallituksen esityksessä n:o 179 1979 vp. mainitaan (s. 9), että vuoden 1952 vakuutusyhtiölain vakuutuskannan luovutusta koskevat säännökset olivat varsin niukat. Mm. tätä asiantilaa pyrittiin korjaamaan antamalla »vakuutuskannan luovuttamisesta nykyistä huomattavasti yksityiskohtaisemmat säännökset.»

Hallituksen esityksen sanotaan (esityksen s. 11) rakentuvan sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 1976 asettaman työryhmän ehdotusten, komiteamietintö 1979: 20, pohjalle ja ehdotuksiin tehtyjen muutosten johtuneen ehdotuksista annetuista lausunnoista.

¹⁸ Ks. *Appeltofft*, Den nya lagen om försäkringsrörelse, s. 417 s. S. 416 mainittiin: »I och för sig möter icke hinder att överlåta bestånd från ett ömsesidigt bolag till ett försäkringsaktiebolag eller tvärtom.»

Ks. liikennevakuutuskannan luovutuksesta *Statens offentliga utredningar* 1949: 26 s. 95 ss.

¹⁹ Ks. *Rasting*, Lov om Forsikringsvirksomhed, s. 196. S. 213 sanotaan: »Vil et selskab overdrage hele sin skadesforsikringsbestand eller en bestemt del af denne til et andet selskab, således at det første selskab derved befries for ansvar over for forsikringstagerne, må det ifølge F.L. § 98, stk. I, erhverve Forsikringsrådets tilladelse dertil.»

Henkilövakuutuksen käsite jätettiin – hallituksen esityksen mukaisesti – vakuutusyhtiölaissa määrittelemättä. Hallituksen esityksessä mainitaan lakiehdotuksen 1 luvun 3 §:n 1 mom:n perusteluissa eläkevakuutuksen, erityisesti lakisääteisen työeläkevakuutuksen, muodostavan oman ryhmänsä henkilövakuutusta.²⁰ Eläkevakuutuksesta säädetään vakuutusyhtiölain 13 luvun 1 §:n 2 mom:ssa. Laissa on siten nimenomaisesti otettu eläkevakuutus huomioon mutta vakuutuskannan luovuttamista koskevien säännösten soveltuvuutta myös eläkevakuutukseen ei ole rajoitettu.

Vakuutusyhtiölain 15 luvun 1 §:n 3 mom:ssa on säädetty, että henkivakuutusyhtiön osalta saa momentissa tarkoitettua päätöksen tehdä vain, jos yhtiö on luovuttanut koko vakuutuskantansa toiselle vakuutusyhtiölle. Saman luvun 12 §:n mukaan »Erityisen selvityspesän hallinnon tulee pyrkiä niin pian kuin mahdollista yhden tai useamman vakuutusyhtiön kanssa aikaansaamaan sopimus vakuutuskannan luovuttamisesta 16 luvun 3 §:n mukaisesti.» Tältä osin ei ole säädetty työntekijäin eläkelain mukaista vakuutuskantaa koskevaa poikkeusta. Sen sijaan poikkeus on säädetty saman luvun 14 §:ssä sen varalta, että sopimusta vakuutuskannan luovuttamisesta ei ole saatu aikaan eikä uutta yhtiötäkään ole perustettu kahden vuoden kuluessa selvitystilan alkamisesta.

Muistakaan kuin mainituista vakuutusyhtiölain säännöksistä ei ilmene, että vakuutuskannan tai sen osan luovuttamista koskevat säännökset eivät koskisi kaikkia vakuutuslajeja.²¹

Vakuutusyhtiölain 16 luvun 1 §:n viimeiseen eli 5 mom:iin tullutta vakuutuskannan osan luovuttamista koskevaa säännöstä perusteltiin sillä, että se »sisältää nykyisessäkin laissa omaksutun periaatteen vakuutuskannan luovuttamista koskevien säännösten soveltamisesta myös vakuutuskannan osaluovutukseen.»²²

Vakuutusyhtiölaissa on pysytetty meillä alun alkaen muiden Pohjoismaiden mallin mukaisesti omaksuttu periaate, jonka mukaan vakuutuskannan osa on vakuutuslajista riippumatta luovutettavissa.

Vakuutuskannan osa koostuu usein luontevasti samanlaisista va-

²⁰ Ks. *hallituksen esitys n:o 179 1979 vp.* s. 12.

Ks. *komiteanmietintö 1979: 20* s. 26.

²¹ Ks. esim. 1 luvun 3 §, 2 luvun 2, 4, 5 ja 6 §, 14 luvun 8 § ja 15 luvun 10 §.

Ks. myös *komiteanmietintö 1979: 20* s. 24, 26, 38 ja 147.

Ks. myös *hallituksen esitys n:o 179 1979 vp.* s. 12, 16, 19, 20 ja 49 ss.

Ks. myös vuonna 1979 annetun vakuutusyhtiöasetuksen 2 §.

²² Ks. *hallituksen esitys n:o 179 1979 vp.* s. 57; *komiteanmietintö 1979: 20* s. 147.

Ks. myös keskinäisistä vahinkovakuutusyhdistyksistä vuonna 1933 annetun lain 13a §:n 1 mom.

kuutuksista. Toisaalta vakuutuslajien raja on osittain epäselvä, joten laji ei aina olisi käyttökelpoinen vakuutuskannan osan rajaaja.

Vakuutusyhtiölain 16 luvun 3 §:n 3 mom:n mukaan sosiaali- ja terveystieteiden on annettava suostumuksensa vakuutuskannan tai sen osan luovuttamista koskevaan sopimukseen, »jollei 1 momentissa tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja.» Säännös koskee ministeriön harkintavallan laajuutta. Momentin perustelujen mukaan »ministeriön olisi näin ollen vain tutkittava, ettei fuusio tai vakuutuskannan luovutus loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja.» ja ministeriö »voi evätä suostumuksensa ainoastaan, jos sulautuminen tai vakuutuskannan luovuttaminen loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja.»²³ Samojen perustelujen mukaan »ministeriöllä on katsottava olevan oikeus olla antamatta suostumustaan sulautumiseen ja vakuutuskannan luovutukseen, jonka se katsoo loukkaavan vakuutusten käsittämiä etuja, silloinkin kun toimenpidettä saatetaan osakkaiden kannalta pitää edullisena.»²⁴

Luovutettaessa vakuutuskannan osa ministeriön on harkittava mm., loukataanko toimenpiteellä vakuutuskannan luovuttamattomien vakuutusten käsittämiä etuja.²⁵

Vakuutusyhtiölaissa ei ole suoranaisesti säädetty, miten vakuutuskannan osa on määrättävissä. Joitakin sääntöjä saatettaneen kuitenkin

²³ Ks. hallituksen esitys n:o 179 1979 vp. s. 58; komiteamietintö 1979: 20 s. 149. Vrt. Jousi, Vakuutusyhtiön konsernista erityisesti keskinäisen vakuutusyhtiön asemaa silmällä pitäen. Turun yliopiston yksityisoikeuden laitos. Sivulaudaturkirjoitus 1982 s. 56.

²⁴ Ks. hallituksen esitys n:o 179 1979 vp. s. 58; komiteamietintö 1979: 20 s. 150. Ks. myös *Statens offentliga utredningar* 1946: 34 s. 270: »Ombyte av försäkringsgivarer utan medgivande av försäkringstagaren innebär givetvis ett avsteg från allmänna civilrättsliga regler angående skuldövertagande. Detta avsteg lär dock med hänsyn till de speciella förhållanden som här föreligga få anses fullt motiverat. Den enskilde försäkringstagaren har i regel icke tillnärmelsevis den möjlighet att bedöma situationen, som försäkringsinspektionen. Rimlig hänsyn till försäkringstagarna synes dock fordra, att dessa, sedan överlåtelsen genomförts, på lämpligt sätt få meddelande härom. Utredningen har övervägt frågan, huruvida en försäkringstagare, vars försäkring omfattas av överlåtelsen, bör medgivas rätt att uppsäga avtalet. Detta har dock icke ansetts påkallat.» Vrt. vakuutusyhtiölain 16 luvun 5 §:n 1 mom.

Ks. myös *Appeltofft*, Den nya lagen om försäkringsrörelse, s. 415: »Såsom ovan nämnts är ett huvudsyfte med förevarande regler att öppna en lätt framkomlig väg för överlåtelse av försäkringsbestånd. Försäkringstagarnas samtycke till överlåtelsen erfordras icke. Deras intresse bevakas av försäkringsinspektionen. Den i lagen tillskapade proceduren innebär naturligtvis icke en exklusiv anordning. Enligt allmänna civilrättsliga regler kan uppenbarligen med vederbörande försäkringstagares samtycke dennes försäkring överlåtas från ett försäkringsbolag till ett annat. Till en sådan överlåtelse behöver försäkringsinspektionens tillstånd naturligtvis icke inhämtas. Och detta gäller oavsett om överlåtelsen avser en eller flera försäkringar.»

²⁵ Ks. myös *Appeltofft*, Den nya lagen om försäkringsrörelse, s. 417 s.

Allan Huttunen

lain nojalla suosittaa. Yleissäännöksi voidaan katsoa, ettei vakuutus-kantaa, koostuupa se yhdestä tai useasta vakuutuslajista, jaeta riskilli-syyden perusteella tai muuten siten, että jako on omiaan loukkaamaan vakuutusten käsittämiä etuja. Sen sijaan jakoperusteena voi olla vakuu-tusliikkeen harjoittamisen kannalta hyväksyttävä peruste. Vakuutus-kannan osa voidaan sinänsä määrätä esim. riittävän suuren alueen, vakuutuksen ottajien nimien vuorotellen aakkosjärjestyksen tai suku-puolen tai toimialojen, vakuutussopimusten tekemisajan tahi vakuutus-ten hankintakokonaisuuden (esim. sulautuneen yhtiön vakuutuskan-nan) perusteella.